

6 hos bilsadelmakaren

Innertak och sufletter

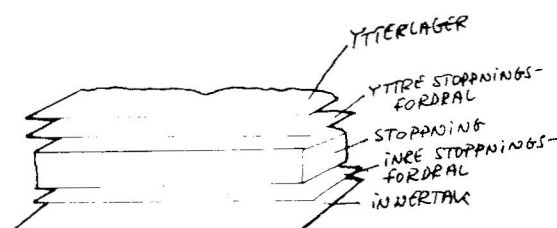
Som vanligt gäller det att noggrant dokumentera detaljer då den gamla sufletten monteras ned. Är den av tysk typ kan det bli fråga om mängder av noteringar eftersom den består av många lager, se bild 1. Vanligare är dock den suflettyp som bara är uppbyggd av ett lager väv. Jag återkommer strax till sufletten men först kan ställningen och övriga monteringsplatser vara värda att se på.

Innan man överhuvudtaget börjar tillverka en ny suflett måste fel och slitage i ställning och eventuellt trävirke åtgärdas. Det är ingen som helst mening med att försöka använda en rostig, glapp eller på andra sätt undermålig suflettställning. Börja med att blåstra ställningen och reparera rost och sprickor. Glappa leder måste dock rättas till. Är ledtappen en vanlig bult kan det vara så enkelt som att dra åt det hela en aning. Är leden ett nitförband kan den sättas åt med hjälp av hammare och mothåll, se bild 2. Med ett välriktat slag fås niten att svälla och leden att bli glappfri. Eventuellt ruttet trä måste bytas ut för att spikar och skruvar ska få fäste.

Det här kanske kan förefalla onödigt att påpeka, men erfarenheten visar att optimismen ibland är överdriven vad gäller hållfastheten hos ruttet trä.

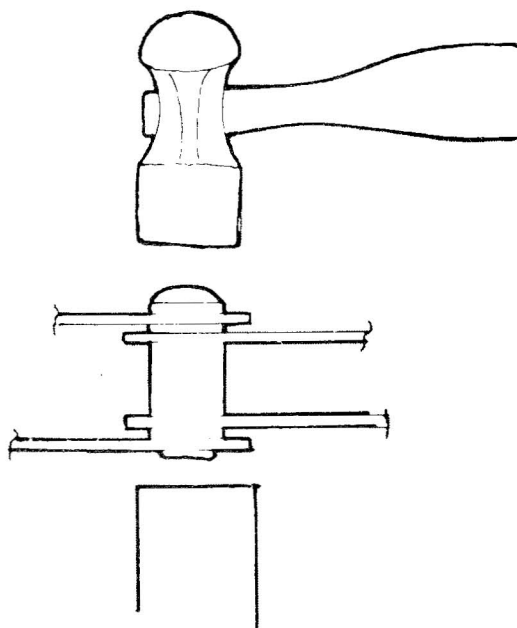
Nåväl, med suflettställningen monterad är det dags att montera eventuella band. Dessa används ofta för att dra fram den längst bak belägna tvärgående bågen. Till detta används speciella band s k webbing och om sådana inte går att få fatt i, bilbältesband.

Med en stabil grund är det bara att börja med själva klädseln. Eftersom det här avsnittet även ska behandla innertak kan det vara lämpligt att börja med en suflett med sådant, d v s av »tysk« typ.

1

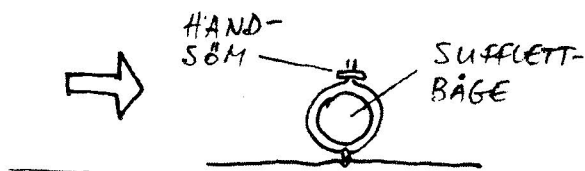
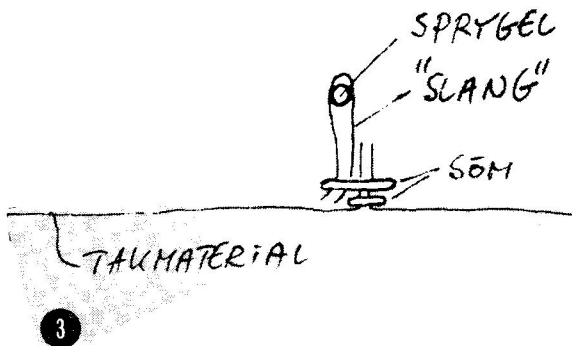
2

Beroende på om det gäller ett fast innertak eller ett suflettdito skiljer sig monteringsmetoden en aning åt. Bland annat måste vind- och bakrutan urmonteras vid innertaksbyte på de allra flesta bilar med fast tak. Principen är dock att båda hålls fast i tvärgående spryglar, endera en metalltråd eller skena eller suflettställningens tvärgående rör.

Med originaltaket som mall klipps de olika bitarna till och sys samman. Det gäller att inte vara för snål på material utan att ta till med råge runtom för att

underlätta monteringen. Är taket av fast typ sys sedan »slangar« av tyg eller PVC-läder fast där spryglarna kan träs i, bild 3. Vid suflett-innertak brukar en tygremsa sys fast och som sedan används för att handsy fast taket med i ställningen, bild 4.

Själva monteringen börjar med att innertaket hängs upp i spryglarna eller sys fast i suflettställningen. När detta är gjort spänns taket i bilens längsled.

Gäller det ett suflett-innertak kan det vara lämpligt att inte dra åt låsen som sitter i stocken längst fram på suflettställningen. På så sätt spänns tyget ordentligt då sufletten låses fast i vindruteramen. Detta gäller hela tiden vid arbete med sufletten, alltså även då yttermaterialet monteras. Sist spänns taket utefter sidorna. Inga större märkvärdigheter, det gäller bara att ha **absolut rena händer** då man börjar. Fortsättningen gäller suflett av »tysk« modell.

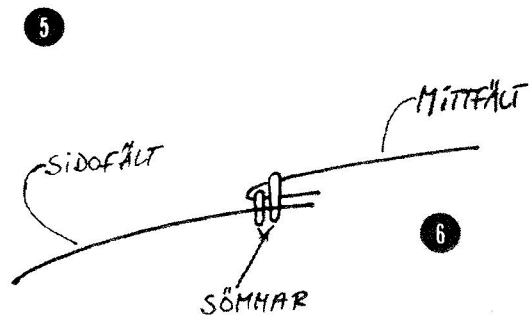
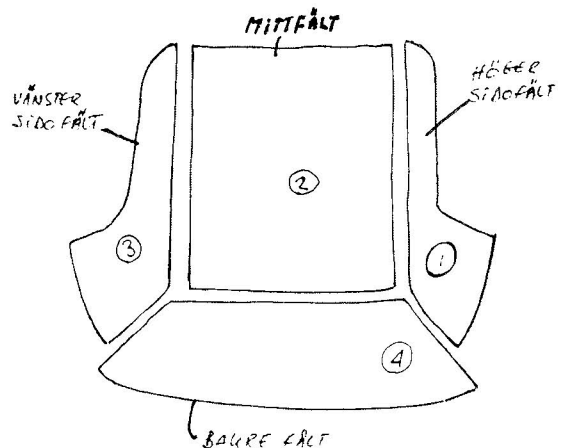
Med innertaket monterat brukar det vara dags att montera bakrutans ram i innertaket.

Nu kan monteringen av stoppningen ta sin början. Vanligen får man sy dit det undre stoppningsfodralet, som lämpligen

utförs av tunn bomullsväv, för hand på ställningen och spika runtom i trävirket. Sedan appliceras stoppningen. I äldre sufletter var stoppningen vanligtvis av tagel. Detta går att ersätta med syntetvadd som är mer hygieniskt och åldringsbeständigt. Dessutom är det lättare att få jämntjock. Slutligen sys det övre stoppningsfodralet också av bomullsväv, samman med det undre. Glöm inte att göra hål för ramen till bakrutan! Nu är suflettställningens ovasida dold av någonting som ser ut som ett täcke.

Så är turen kommen till det svåraste och mest arbetsamma, tillverkning och montering av yttersufletten. Som då det gällde innertaket används originaltaket som mall.

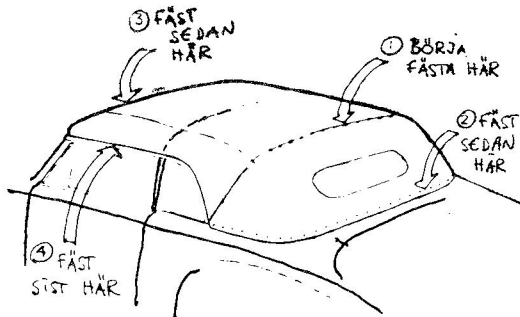
Ren principiellt består en suflett av fyra bitar, se bild 5. Dessa bitar är numrerade och sys samman i löpande nummerföljd. Notera vikningen av tyget på bild 6, detta för att få vatten-avrinning.

Innan bit 4 sys samman med de andra, nu hopsydda bitarna, kan det vara lämpligt att märka ut mitten med krita och häfta samman det hela med häftapparat.

Monteringen ger sig själv, men det är vanligt att man först fäster sufletten i det bakre tvärgående röret och sedan, under noggrann uppsträckning, fäster baktill,

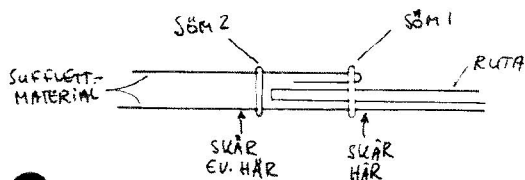
fram till och slutligen utefter sidorna, bild 7. Fästelementen, vanligen nubbar, brukar täckas av kromlister som monteras, sedan överflödigt material skurits bort.

7

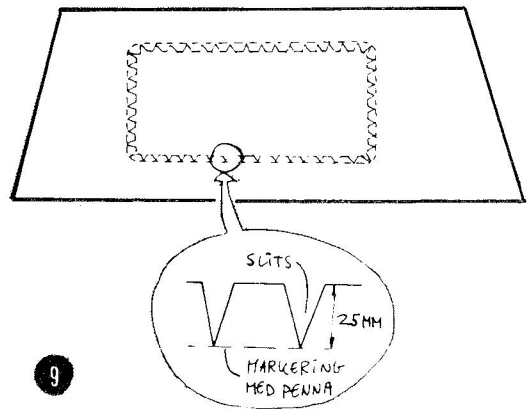
Är sufletten av enklare slag, d v s utan inner- och mellanskikt, är bakrutan ofta fastsydd. Vid serietillverkning, då man framförallt tänker i rationella termer, kan sömnaden vara ersatt av högfrequenssvetsning.

Då rutor ska sys fast bör baksidan på sömmen täckas på något sätt. Vanligen åstadkoms detta genom att det stora stycket runt rutan görs dubbelt. Detta gör att man har att skära bort ett lager suflettmaterial från rutans insida. Sedan kan den yttre kanten skäras rent runt rutan eller lämnas kvar, se bild 8. Någon gång kan sömmens baksida döljas genom att ett band klistras på sömmens insida, så var fallet på t ex Jaguar E-type.

8

Lite mer i detalj börjar man med att klippa till två identiska lika bitar av suflettmaterial. Denna bit motsvaras av detalj 4 på bild 5. På den ena markeras rutans form med lämplig penna, blyerts för PVC-material och krita för tygmateriel. Sedan klippas rutöppningen bort men c:a 25 mm lämnas kvar. Denna sparade, smala remsa, klippas upp med sax, allt detta framgår av bild 9. Därpå stryks kontaktlim på baksidan av den slitsade remsan och 25 mm innanför slitsarnas spets. Sedan limmet torkat viks slitsarna in. På det här sättet blir en rutkant som är krökt en jämn kontur.

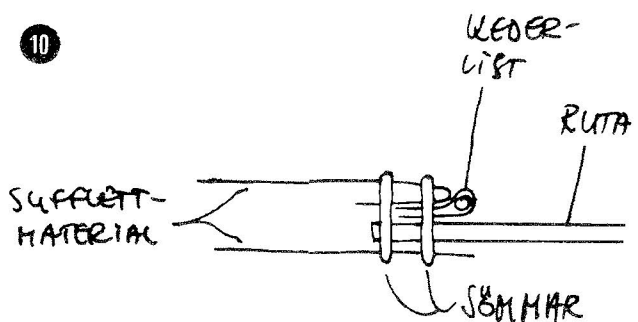

9

En bit rutmaterial klippas till, inte för liten så att det inte sedan räcker att sy i. Ytterskikt, med fönsteröppningen, rutan och innerskikt monteras sedan samman. Förslagsvis häftas ytter- och innerskikt ihop runtom.

En söm sys sedan ca 2,5 mm innanför kanten på fönsteröppningen. Före drar man sedan att skära bort innerskiktet runt rutan kan det vara lämpligt att efter denna första söm klippa bort överflödigt rutmaterial tätt intill sömmen. Därpå sys söm nummer två en bit, ca 15 mm, från kanten.

Vill man ha det inre skiktet kvar kan man först sy både den inre och den yttre sömmen och sedan klippa bort överflödigt plastglas. I sådana fall bör ytter- och innerskikten sedan sys samman 2 mm från kanten runtom.

10

En lite elegantare variant är den där rutöppningen följs av en kederlist, bild 10. Detta åstadkoms genom att kederlisten sys utefter den ritade markeringen på ytterskiktets utsida varpå slitsning, limning och vikning liksom efterföljande moment utförs som ovan.